Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

237

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het bericht «Roemenië voelt TTIP nu al»* (ingezonden 24 september 2015).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 8 oktober 2015)

Vraag 1
Wat is uw oordeel over het bericht dat het Canadese bedrijf Gabriel Resources haar gederfde winst wil verhalen op de Roemeense overheid, nadat Roemenië het besluit om goud te winnen annuleerde?[1]

Antwoord 1
Het idee van een rechtsstaat is dat iedereen zich mag verweren tegen overheidsbesluiten. Buitenlandse investeerders kunnen dat vaak zowel via de reguliere rechtsgang als via arbitrage doen. Of de claim slaagt, ligt nu ter beslissing voor aan een arbitrage tribunaal. Dat is toegestaan.

Vraag 2
Deelt u de mening dat een dergelijke claim, die mogelijk op kan lopen tot 4 miljard euro, een enorme impact heeft op de Roemeense Rijksbegroting?

Antwoord 2
Ja.

Vraag 3
Begrijpt u dat de bevolking ernstige bezwaren heeft tegen het plan omdat «inwoners moeten wijken voor een meer vol gif» terwijl «de mijn over 15 jaar leeg is en de natuur verwoest»?

Antwoord 3
Ja.

[1] http://www.rtlnieuws.nl/economie/home/roemenie-voelt-ttip-nu-al

ah-tk-20152016-237
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

Vraag 4
Deelt u de mening dat dergelijke claims de kans op «regulatory chill» versterken (c.q. dat overheden terughoudend worden om nieuwe regels te maken vanwege het risico van een rechtszaak)?

Antwoord 4
Nee. In investeringsverdragen worden afspraken gemaakt over een minimum bescherming. Bijvoorbeeld dat onteigening is toegestaan, mits dit gebeurt in het publieke belang, met rechtswaarborgen omkleed, zonder discriminatie wordt toegepast en een redelijke schadevergoeding wordt betaald. Dit is niet anders in het Nederlands recht. Het doel daarvan is investeerders te beschermen tegen ongerechtvaardigd en willekeurig overheidshandelen. Het gaat dus niet om *wat* het onderwerp van overheidsingrijpen is, maar om *hoe* deze wordt ingevoerd. De beste garantie tegen ongerechtvaardigde claims is juist het voeren van zorgvuldig overheidsbeleid.

Vraag 5
Hoe oordeelt u over het feit dat het bedrijf Gabriel Resources gebruik maakt van een handelsverdrag tussen het Verenigd Koninkrijk en Roemenië via een dochterbedrijf op Jersey om de Roemeense staat aan te klagen? Is dit een vorm van treaty shopping volgens u? Deelt u de mening dat dit een zeer onwenselijke praktijk is? Welke waarborgen zijn er opgenomen in de vrijhandelsverdragen van de EU met Canada (CETA) en de VS (TTIP) om treaty shopping te voorkomen?

Antwoord 5
De bedrijfsstructuur van dit bedrijf is mij niet bekend. Het is de wens van het kabinet om bedrijven zonder substantiële bedrijfsactiviteiten uit te sluiten van investeringsbescherming. Dit is onder andere aangegeven in de Kamerbrief van 25 juni 2014 in reactie op de motie Van Ojik en in reactie op uw Kamervragen met het kenmerk 2015Z11781. In CETA is de definitie van investeerder in art. X.3 opgenomen en in TTIP zal dit ook worden gedaan.

Vraag 6
Bent u ervan op de hoogte dat er diverse voorbeelden zijn van West-Europese bedrijven die Oost-Europese staten op een vergelijkbare manier aanklagen? Deelt u de mening dat dit een zeer onwenselijke praktijk is? Zo ja, welke conclusies verbindt u daaraan, zowel op nationaal als Europees niveau?[2]

Antwoord 6
Het kabinet vindt dat het een cruciaal onderdeel van de rechtsstaat is dat iedereen zich mag en kan verweren tegen een overheidsbesluit, in Nederland en daarbuiten.

Vraag 7
Kunt u een overzicht geven van lopende arbitragezaken binnen Europa, en daarbij onderscheid maken tussen Europese en buiten Europa gevestigde bedrijven die een zaak aanspannen? Kunt u daarbij aangeven of het moeder- of dochterbedrijven betreft, en van welke handelsverdragen daarbij gebruik wordt gemaakt?

Antwoord 7
Alle bekende informatie is verwerkt in de studies van het CPB en de UNCTAD, die zijn bijgevoegd bij de beantwoording van Kamervragen van het lid Thieme met het kenmerk 2015Z05826.

Vraag 8
Welke parallellen ziet u tussen de Roemeense casus en de scenario's die zich kunnen voordoen onder TTIP en CETA? Kan een zaak als deze met de ISDS-clausule in CETA op dezelfde wijze worden aangespannen? Indien nee, wat zijn de verschillen? Welke les trekt u uit deze casus?

---

[2] https://www.tni.org/files/download/briefing_on_intra-eu_bits_0.pdf

Antwoord 8
Het doel van investeringsbescherming blijft hetzelfde: bescherming tegen ongerechtvaardigd overheidsgrijpen. Er moet de garantie zijn dat overheden legitiem beleid kunnen maken om publieke belangen te beschermen. Maar overheden moeten op een behoorlijke en betrouwbare manier besturen.
In de nieuwe voorstellen van de Europese Commissie voor investeringsbescherming in TTIP wordt de beleidsvrijheid voor overheden expliciet vastgelegd in een verdragsartikel. Daarnaast kunnen alleen bedrijven met een substantiële bedrijfsactiviteit gebruik maken van de geboden investeringsbescherming. Ook wordt een investeringshof voorgesteld. Dat betekent o.a. dat de zaak zal worden toegewezen aan onafhankelijke rechters en de verliezende partij in beroep kan gaan.
Deze casus bevestigt de Nederlandse inzet om het traditionele regime van investeringsbescherming te verbeteren en te vernieuwen. We presenteren nu een nieuw model dat de belangen van staten en investeerders in evenwicht brengt.

Vraag 9
Deelt u de opvatting «Met het huidige systeem houden we een too-big-to-fail systeem voor multinationals»? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9
Nee. In de kabinetsreactie op het AIV-rapport (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1516) wordt een historisch overzicht van de investeringsverdragen gegeven. Investeringsverdragen zijn juist in het belang van het MKB. Voordat deze verdragen werden afgesloten, waren investeerders afhankelijk van diplomatieke bescherming of van nationale procedures, die helaas niet overal onpartijdig zijn.

Vraag 10
Waarom verkiest u arbitrage via ISDS of een Investeringshof in plaats van te kiezen voor de reguliere rechtsgang? Acht u het in het kader van de slimme overheid niet veel zinniger als staten zelf de expertise in huis halen om de nationale rechtsgang te bevorderen indien een bedrijf een zaak wil aanspannen tegen een land?

Antwoord 10
Het kabinet verkiest investeringsarbitrage of een investeringshof niet boven de reguliere rechtsgang. Integendeel, in principe zouden investeringsverdragen overbodig moeten zijn omdat nationale rechtssystemen overal voldoende waarborgen bieden aan nationale en buitenlandse investeerders. Helaas is dit niet de realiteit.